

## מאמר ב' • תקון המדות

Mussar · Hebrew with Nikud and a Literal Translation

### ON THIS PAGE

This page teaches us about different levels of 'lishma' (for its own sake) in our avodah. We learn that even if one's initial intention isn't perfectly pure, the act of dedicating oneself to Torah and casting aside anything that hinders avodas Hashem is a powerful 'shlo lishma' that leads to true 'lishma' and inner peace. It's about recognizing that our free will allows us to choose between striving for perfection like Moshe Rabbeinu or chasing honor like Yeravam, and that even a small effort can make a world of difference.

*Nikud and the literal translation are a learning aid prepared by the editor (AI-assisted, pending review), not the sefer's own vowelization.*

ויש מין שלא לשמה שמתוכו בא אל הלשמה,

And there is a type of 'not for its own sake' from which one comes to 'for its own sake',

כי הוא אדם אשר מוסר את עצמו לבחור מה שתבחר לו התורה,

For he is a person who dedicates himself to choose what the Torah chooses for him,

וכל מה שיוכל לעשות עושה,

And everything that he is able to do, he does,

אלא החלוק בין שלא לשמה שלו להלשמה המושלם,

Rather, the difference between his 'not for its own sake' and the perfected 'for its own sake',

הוא בזה:

He is in this:

שההשלמה המושלמת, היא התפשטות המדות,

that the perfect completion, it is the spreading out of the midos,

ועל הלשמה הזו אמר הגר"א כי אהבה ויראה פנימית בידי שמים הוא ושלל לשמה שלו המביא אל הלשמה הזו הוא הפקרת המדות,

And concerning this 'lishma' (for its own sake), the Vilna Gaon said that inner love and fear are in the hands of Heaven, and his 'shelo lishma' (not for its own sake) that brings to this 'lishma' is the abandonment of character traits,

שהוא מסור להפקיר כל מה שיטורד לו מן עבודת אלקים,

that he is dedicated to abandon everything that will disturb him from the avodah of Elokim,

אֵלָא שְׁהֶפְקְרוּת הָזֶה לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת מוֹשְׁלָם אֲצִלּוֹ בְּכוֹנָה טְהוֹרָה וְנִקְיָה מִכָּל דָּק שֶׁל נִטְיָה עֲצָמִית.

However, this self-abandonment cannot be perfect for him with a pure and clean intention, free from any trace of self-interest.

וְעַל זֶה אָמְרוּ חז"ל שֶׁאִין בְּכָךְ כָּלוּם אִם יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ וַיִּפְקִיר מֶה שִׁיפְרִיעַ לוֹ,

And concerning this, Chazal said that there is nothing to it if he does his part and abandons whatever interferes with him,

יִתֵּן לוֹ ה' סִיעָתָא דִּשְׁמַיָא,

May Hashem grant him Heavenly assistance,

וַיִּשָּׁג אֶת הַנִּשְׁמָה הַמְּשֻׁלָּמֶת הוּא תְקוּנַת הַמִּדּוֹת.

And he will attain the perfected neshama, that is the rectification of the middos.

וְהֶהֱפָקְרוּת הָזֶה לֹא נִקְרָא הֶפְקְרוּת מִצַּד שֶׁמִּפְקִיר דְּבַר מְצִיאוֹתוֹ, אֲדִרְבָּה, הֶהֱפָקְרוּת הוּא זְכוּת בְּאֵמֶת.

And this ownerlessness is not called ownerlessness from the aspect that one makes ownerless a thing of his existence; on the contrary, ownerlessness is truly a merit.

כִּי הָאָדָם הַבִּלְתִּי מִפְקִיר אֶת מִדּוֹתָיו חֲיָיו קָרְעִים, קָרְעִים, וְחֹסֵר תִּקְוָה.

For the person who does not abandon his character traits, his life is tatters, tatters, and devoid of hope.

וְהָאָדָם הָעוֹבֵד לִשְׁמָה וּמִפְקִיר כָּל מַה שִׁמְפָּרִיעַ לוֹ עַל דִּרְכּוֹ הֶהֱפָקְרוּת הָזֶה רוּחַ חַיִּים הוּא לוֹ,

And the person who serves Hashem lishmah, and declares ownerless everything that interferes with him on his path, this very ownerlessness is a spirit of life for him,

וּמִתְעַלָּה מִזֶּה וּמִגִּיעַ לְשֹׁכֵל מְזָקָה,

And he elevates himself from this and reaches a refined intellect,

וּמִנוּחַת הַנֶּפֶשׁ וְחֲיָיו מְלֵא תִקְוָה וְנִחַת,

and the soul's rest and his life is full of hope and contentment,

וְזוֹכָה לְעֲצָמוֹ וּמוֹזָכָה גַּם לְאַחֲרִים וְהַכֹּל שֶׁמַּחֲיִים בְּחִבְרָתוֹ וּמִתְעַנְּגִים בְּכָל פְּעֻלוֹתָיו וּבְכָל הָגָה אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּיו.

And he merits for himself and causes others to merit as well, and everyone rejoices in his company and takes delight in all his actions and in every utterance that comes from his mouth.

וְזֶהוּ מַה שֶׁהוֹכִיחַ לָנוּ הַנָּבִיא כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בַּמָּאֵר הַקּוֹדֵם: "אוֹתִי עָזְבוּ מַיִם חַיִּים" (יִרְמְיָה ב' י"ג).

And this is what the Navi rebuked us about, as we explained in the previous essay: "They have forsaken Me, the Fountain of living waters" (Yirmiyahu 2:13).

הֵינּוּ, לִהְיוֹת לְהוֹט עַל תְּקוּנַת חֲסָרוֹנוֹ וְלַעֲשׂוֹת כָּל דְּבָר לִשְׁמָה,

Meaning, to be zealous for the rectification of his deficiency and to do everything for its sake,

לֹא יִשָּׁג לְעוֹלָם חֶסְרוֹן וְתִמִּיד נֹכַע בְּקִרְבּוֹ הַמַּיִם וְהוּא שׂוֹאֵב מִמֶּנּוּ וְגַם אֲחֵרִים שׂוֹאֲבִים מִמֶּנּוּ וְאֵין הַשְּׂאִיבָה עוֹשָׂה שׁוּם חֶסְרוֹן בּוֹ,

He will never experience lack, and the waters always flow within him, and he draws from it, and others also draw from it, and the drawing does not cause any lack in it,

וְאֶדְרֶבָּה, הַשְּׂאִיבָה גּוֹרֵם שִׁיתִּמְלֵא הַמַּעֲיָן בְּמַיִם חֲדָשִׁים,

And on the contrary, the drawing out causes the spring to be filled with new waters,

כַּמֵּאֲמַר חֲזוֹ"ל וּמִתְלַמִּידֵי יוֹתֵר מִכּוּלָּם (תַּעֲנִית ז').

As our Sages of blessed memory said, 'and from my students more than all of them' (Taanis 7a).

וּמִפְּנֵי מָה אֵין שׁוּם חֶסְרוֹן,

And why is there no lack at all,

מִפְּנֵי שֶׁעוֹבֵד לְשִׁמְהָ וַיֵּשׁ לוֹ דֶּרֶךְ אֵיךְ לְהִמָּלֵט מִכָּל הַפְּגָעִים הַמִּפְסִידִים אוֹתוֹ,

because he serves for her sake (lishmah) and he has a way how to escape from all the harms that cause him loss,

וְעַל מָה הִמְרִיו לְחֻצוֹב בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא יָכִילוּ הַמַּיִם (יִרְמְיָהוּ ב' י"ג) לְבַקֵּשׁ מִכָּל דְּבַר פְּנִיּוֹת צְדָדִיּוֹת,

And for what did they exchange to hew cisterns, broken cisterns that cannot hold water (Yirmiyahu 2:13) to seek from every matter ulterior motives,

וַיֵּשׁ לוֹ מִכָּל שְׂאִיבָה חֶסְרוֹן,

And he has from every drawing-in a deficiency,

וְגַם מָה שֶׁנִּשְׁאָר יִגַּר דֶּרֶךְ הַחֲרִין וְהַסִּדְקִין.

And also, what remains will leak out through the holes and the cracks.

פְּנִיּוֹתָיו הַבְּלָתִי רְצוּיוֹת אוֹכְלִין כָּל חֶלְקֵי הַטּוֹב שְׁלוֹ,

His undesirable inclinations consume all parts of his good,

כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב: בְּלֵב נְבוֹן תְּנוּחַ חֲכָמָה וּבִקְרֹב כְּסִילִים יוֹדַע (מִשְׁלֵי י"ב ל"ג),

As it is written: 'In the heart of one who understands, wisdom rests, but in the midst of fools, it is made known' (Mishlei 12:33),

הֵינּוּ שֶׁהַכְּסִיל מוֹדִיעַ מֵעַט הַחֲכָמָה שֶׁהוּא מִשִּׁיג לְאַחֵרִים,

Meaning that the fool makes known to others the little bit of wisdom that he attains,

אָבָל אֵינוֹ מַחֲזִיקָה בְּשִׁבִּיל עֲצָמוֹ,

But he does not hold onto it for himself,

כִּי מָה שֶׁחֲזָק וּבָרִיא אֵינוֹ רוֹצֶה לְבַחֵר,

For that which is strong and healthy does not want to choose,

ומה שהוא חלש ורפוי יאבד ממנו במילא,

And that which is weak and lax will automatically be lost from him,

ונמצא שלא יכיל בקרבו המים.

And it will turn out that it will not contain the water within itself,

ולאט לאט יסלקו ממנו, ולא ישאר כי אם על טבעו ומדותיו לבד,

And slowly, slowly, they will be removed from him, and there will remain nothing but his nature and his character traits alone,

ועוד ישתמש עם תורתו איך להגיע אל מה שלבו חפץ גם מצד התורה המקל לו יגיד לו (פסחים נ"ב).

And furthermore, he will use his Torah, how to reach what his heart desires, even from the side of the Torah that is lenient for him, it will tell him (Pesachim 52).

וזה שאמר הרמב"ם רשות לכל אדם נתונה וכו' (תשובה פ"ה הלך"א),

And this is what the Rambam said, 'Permission is given to every person, etc.' (Hilchos Teshuvah, Chapter 5, Halacha 1),

ביאורו כי אמנם הבחירה יש באדם וכל דבר שרוצה אין לו שום מפריע מצד עצמו ולא חסר לו היכולת כלום,

Its explanation is that indeed free choice exists within a person, and anything he desires, he has no impediment whatsoever from his own side, and he lacks no capability at all,

וכל מדרגות השלמות תלוי בזה אם ירצה להיות להוט לתקן חסרונו או תנחה אותו הרצון הזה להעלות מעלה מעלה,

And all levels of perfection depend on this: if he will desire to be zealous to fix his deficiency, then this desire will guide him to ascend higher and higher,

ואם ירצה להיות להוט אחר מעלתו וכבודו או תנחה אותו הרצון לרדת מטה מטה,

And if he desires to be zealous after his own stature and honor, then this will, this ratzon, will guide him to descend lower and lower,

והרשות נתונה לו להיות או כמשה רבנו,

And permission is given to him to be either like Moshe Rabbeinu,

הינו לבחר להיות להוט רק על תקון החסרון או כירבעם בן נבט להיות להוט אחר הכבוד.

That is, to choose to be zealous only for rectifying the deficiency, or, like Yeravam ben Nevat, to be zealous after honor.

ואם ישתדל להגדיל רצונו להיות להוט על תקון החסרון יזכה להיות כמעין הנובע אשר לא ישיג שום חסרון לא מעצמו ולא מן השאיבה.

And if he will strive to increase his desire, to be zealous for the rectification of the deficiency, he will merit to be like a flowing spring, which will not experience any deficiency, neither from itself nor from the drawing.

פרק ה'.

Chapter 5.

אמר הנביא:

The prophet said:

שובו אלי ואשובה אליכם, ולהלן אמר ואמרתם במה נשוב וכו' ושבבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו.

“Return to Me, and I will return to you,” and further on it says, “And you said, ‘In what shall we return?’ etc. And you shall return and see between a righteous person and a wicked person, between one who serves Elokim and one who does not serve Him.”

(מלאכי ג').

(Malachi 3).

כמו החמר לא יוכל לחיות בלי מזון הנדרש לגוף,

Just as the physical cannot live without the food needed for the body,

כן רוח האדם לא יוכל לחיות בלי מזון הנדרש לחיי הרוח הן בקיום התורה בכלל והן בתקון המדות על כל פרט ופרט.

So too, the spirit of man cannot live without the sustenance required for the life of the spirit, both in the general fulfillment of Torah and in the rectification of character traits in every single detail.

ומזון הנפש מה היא?

And the nourishment of the soul, what is it?

היינו השתדלות של כל הכחות והיכולת שעמל,

That is, the exertion of all the strengths and ability that he toiled,

שכל שאלות החיים יהיו נפתרים רק על פי רוח התורה ותקון המדות באמצעות שכלו הנצל מכל פגע ונגיעה עצמית כלל וכלל,

that all the questions of life should be resolved only according to the spirit of the Torah and the rectification of character traits, through his intellect that is saved from any harm or self-interest whatsoever,

ואם האדם משתדל בכל יכולתו לקיים את התורה בתקון מדותיו אז נקרא אדם חי,

And if a person strives with all his might to fulfill the Torah through rectifying his character traits, then he is called a living person,

וְהַחַיִּים שֶׁלוֹ לֹא נוֹכֵל לְגַשֵּׁם בְּתַמוּנָה מַה,

And his life we will not be able to materialize in any picture,

כִּי הַהִתְגַּשְּׁמוֹת מְגַבִּיל אֶת הַחַיִּים וְהַחַיִּים הוּא בִּלְתִּי מוֹגְבֵּל וּמוֹקֵף בְּמַצָּב אֶחָד,

For the embodiment limits the life, and the life is unlimited and encompassed in one state,

אֲלֵא כָּלֵל הַדָּבָר שֶׁכָּל מְקָרָה וּפְגַע לֹא יַעֲצִיב לוֹ,

Rather, the general principle of the matter is that every incident and mishap should not sadden him,

כִּי רוּחוֹ לְמַעְלָה מִן הַמְּקָרִים וְהַמַּצָּבִים.

For his spirit is above the happenstances and the situations.

הוּא מוֹשֵׁל עַל הַמַּצָּב וְאִין הַמַּצָּב מוֹשֵׁל עָלָיו.

He rules over the situation, and the situation does not rule over him.

וְעוֹד שְׁנִיית, כְּאֲשֶׁר יִבְחַר לַעֲמוֹל בְּכָל יְכָלְתוֹ עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה וְתִקּוֹן הַמִּדּוֹת אֲזִי יִתְּנוּ לוֹ גַּם כֵּן אֶהְבָּה וְיִרְאָה פְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִתְרוֹצְצוּ בּוֹ הַכּחוֹת עִם הַכֶּפֶרְתּוֹ כָּלֵל,

And furthermore, a second point: when he chooses to toil with all his might for the fulfillment of the Torah and the rectification of his character traits, then they will also give him an inner love and awe, such that the forces within him will not clash with his understanding at all.

אֲלֵא יִכִּיר הַכֶּרֶה עַל בּוֹרִיו,

Rather, he should recognize a recognition on its purity,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַתָּן תּוֹרָה שֶׁהָיוּ רוֹאִים אֶת הַנִּשְׁמָע וְשׁוֹמְעִים אֶת הַנִּרְאָה (מְכִילְתָּא,

As it is said regarding Matan Torah, that they saw what was heard and heard what was seen (Mechilta,

יִתְרוֹ, פֶּרֶשׁ ט'), שֶׁלֹּא הָיָה שׁוֹם מָסָךְ מִבְּדִיל וְלֹא שׁוֹם חֲצִיצָה לִרְאִיתָם,

Yisro, Perek 9), that there was no separating screen and no barrier to their vision,

וְלֹא הָיָה חֲסֵר אֲצֵלָם כָּל הָאֲמָצָעִים שֶׁל דֶּרֶךְ הַחֶכְרָה.

And they did not lack any of the means of the path of recognition.

כִּי לַפְּעָמִים אִם יִשְׁמַע אָדָם דָּבָר,

For sometimes, if a person hears a matter,

אָבֵל לֹא רָאָה אוֹתוֹ חֲסֵר לוֹ בְּשִׁלְמוֹת הַשָּׂגָה,

But he did not see that it was lacking for him in the perfection of his grasp,

וְלַפְּעָמִים כִּי יִרְאָה אָדָם אוֹצֵר,

And sometimes, when a person sees a treasure,

אָבֵל לֹא שָׁמַע עָלָיו מַעֲוָלָם כִּי הוּא נִקְרָא דְּבָר חָשׁוּב חָסֵר לוֹ גַּם כֵּן הַהִפְכָּה.

But he never heard about it, that it is called an important thing, he also lacks the recognition.

בְּעֵת מַתַּן תּוֹרָה הִשְׁיגוּ הַהִפְכָּה בְּשִׁלְמוּת וְלֹא הָיָה חָסֵר לָהֶם הִרְאָיָה וְהַשְׁמִיעָה כָּלֵל.

At the time of Matan Torah, they achieved the recognition in completeness, and the seeing and the hearing were not lacking for them at all.

וְקוֹדֶם שִׁיגִיעַ אָדָם לְמִדְרָגָה זֹאת אִזּוֹ מַהוּת הַכֶּתֶר וְרַק הַכֶּתֶר שְׂכָלִית אָבֵל הַחוּשִׁים נוֹטִים לְחֻמַּת הַטֶּבַע וְטַעֲמִיו,

And before a person reaches this level, then the essence of his recognition is only an intellectual recognition, but the senses incline towards the desire of nature and its tastes,

וְלָכֵן נִוְלְדָה בֵּינֵיהֶם מְלַחְמָה חֲזָקָה אֲשֶׁר כָּל אֶחָד מֵהֶם רוֹצֶה כָּלוּ וְלוֹחֵם בְּעֻקְשָׁנוּת בְּעַד קִיּוּמוֹ בְּלִתִּי לְוִיתֵר אֲפִלּוּ כְּחוֹט הַשְׁעָרָה,

And therefore, a strong war was born between them, where each one of them wants everything for itself and fights stubbornly for its existence, not to give up even a hair's breadth,

בְּלִי שׁוּם פְּשָׁרָה שֶׁל כָּל שְׂהוּא.

Without any compromise whatsoever.

וְגוֹרֵל הַשֶּׁכֶּל גָּרוּעַ עוֹד יוֹתֵר מִפְּנֵי שֶׁהֲרָצוֹן רוֹצֶה לְשַׁלֵּל מִמֶּנּוּ לְגִמְרֵי בְּלִי שׁוּם שִׁיּוֹר כָּלֵל,

And the lot of the intellect is even worse, because the will desires to completely deny it, without any remnant at all,

וְעַד שֶׁצָּרִיךְ לְצִיאַת לְמַלְחָמָה לֹא רַק עִם רְצוֹנוֹ הַקְּרוֹב אֵלָיו,

And until he needs to go out to war not only with his desire that is close to him,

אֲלָא גַם עִם הָעוֹלָם הַרְחוֹק מִמֶּנּוּ,

but also with the world that is distant from him,

כִּי דְמִיּוֹנוֹ מִפְּחַד לוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד לוֹ עַל דְּרָכּוֹ וּמַפְרִיעַ לוֹ,

For his imagination frightens him that the whole world stands in his way and hinders him,

וְכֹה יִנָּצוּ שְׁנֵיהֶם וְכָל אֶחָד מִשְׁתוֹקֵק לְהַתְגַּבֵּר עַל חֲבִירוֹ וּלְנִצְחוֹ עַד שְׁנוֹתָנִים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם אֱהָבָה וִירָאָה פְּנִימִית,

And thus they both battle, and each one yearns to overcome his fellow and to defeat him, until they give him from Heaven an inner love and awe,

וְהָאָדָם הַלּוֹחֵם עִם יְצֵרוֹ וּמוֹשֵׁל עָלָיו הוּא נִקְרָא בְּתוֹר בּוֹחֵר בַּחַיִּים,

And the person who battles with his yetzer hara and rules over it, he is called as one who chooses life,

כי זה נקרא בחירה בעת שיש האפשרות והמשכה לשני הצדדים שהטבע תמשך אליה והשכל ימשך אליו,

For this is called 'bechira' (free choice) when there is the possibility and the pull to both sides: that nature pulls to itself, and the intellect pulls to itself.

כמו שנאמר "העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (דברים ל' י"ט).

As it is said, "I have called to witness against you this day the heavens and the earth; life and death I have placed before you, the blessing and the curse; and you shall choose life, so that you may live, you and your offspring" (Devarim 30:19).

למה צריך לבחור?

Why is it necessary to choose?

רק מחמת שהטבע וההרגלים רחוקים מזה ומושכים להיפך לכן צריך להתחזק בבחירתו,

Only because nature and habits are far from this and pull in the opposite direction, therefore one needs to strengthen himself in his choice,

כי אמנם חסרונו שחסר לו ההכרה החושית כמו במתן תורה שעמדו אז במדרגת התפשטות הגשמיות,

For indeed, his lack, that he is missing sensory awareness, like at Matan Torah when they stood then at the level of the stripping away of physicality,

למעלה מן מדרגת המלחמה,

above the level of the war,

אבל הכרה שכלית יש לו, וכתב הרמב"ם כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבנו או רשע כירבעם (תשובה פ"ה,

But intellectual recognition he has, and the Rambam wrote, 'Every person is fit for him to be a tzaddik like Moshe Rabbeinu, or a rasha like Yeravam' (Teshuvah Perek 5,

הלא בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

Behold, in every single generation they rise up against us to destroy us, and the Holy One, blessed be He, saves us from their hand.

באור הדבר, כי אמנם שחסר לו הפנימיות של משה רבנו,

The explanation of the matter is that indeed he lacks the inwardness of Moshe Rabbeinu,

אבל תכונת ואופן העשייה,

But the nature and manner of the doing,

היינו חיצוניות המעשה, יכול לקיים ולהגיע.

That is, the externality of the deed, he can fulfill and reach.

כי בכל מעשה הן בסור מרע והן בעשה טוב,

For in every action, whether in turning away from evil or in doing good,

יש להם תכונה חיצונית, היינו להשתדל בכל הכחות לקיים את התורה בלי שום נגיעה כלל וכלל,

They have an external trait, meaning to strive with all their might to fulfill the Torah without any ulterior motive whatsoever,

ולא שהוא מפשט מן הנגיעה ואין הנגיעה פועל עליו,

And not that he is stripped of the touch, and the touch does not act upon him,

המדרגה הזאת חסר לו שיהא פנימיותו מתקן עד אשר לא יתעורר בו נטיה דקה מן הדקה לרע,

This madreiga is lacking for him that his inner being should be rectified until there will not awaken within him even the slightest inclination towards evil,

אלא מדרגתו הוא שמרגיש הנגיעה,

Rather, his madreiga is that he feels the touch,

אבל כובשה ומנצחה ואינו מניחה לצאת לאור,

But he conquers it and defeats it and does not allow it to come out into the light,

זה נקרא חיצוניות המעשה.

This is called the externality of the deed.

ופנימיות המעשה שלא יהא צריך להפקיר נגיעתו כי אינו מתעורר בו שום נטיה דקה מן הדקה לרע,

And the innerness of the deed, that he should not need to abandon his personal interest, because no inclination, not even the slightest of the slight, is aroused in him for evil,

זו היא בידו שמים.

This is in the hands of Heaven.

אבל הרשות נתונה לכל אדם להלחם אם טבעו ונגיעותיו אשר יכול לעצר בעד רוחו שלא להוציא לאור שום דבר,

But the permission is given to every person to battle with his nature and his biases, that he is able to restrain his spirit from bringing forth any matter,

אשר גם משה רבנו לא הוציא אותו לאור.

which even Moshe Rabbeinu did not bring out into the light.

אלא במשה רבנו הגיע זה בהתפשטותו מהנגיעה, והוא יכול להגיע זה בהפקרותו.

Rather, with Moshe Rabbeinu, this was reached through his detachment from the touch, and one can reach this through his abandon.

במשה רבנו היה מתקן גם הכח של הרע והוא יכול להגיע לתקון הבפועל.

In Moshe Rabbeinu, the power of evil was also rectified, and he was able to reach actual rectification.

ואם ישתדל מה שמטל עליו שיהיה בפועל על תכונה גבוהה אז יתנו לו מן השמים עזר לתקן גם הכח אשר לא יתהפך בו כלל,

And if he will strive in what is incumbent upon him, that the actualized should be of a high quality, then they will give him from Heaven help to rectify also the potential that does not change in him at all,

אלא יגיע להיות שלם עם תורתו לגמרי.

Rather, he should reach to be completely whole with his Torah.

ובאמת כי אם האדם לא ישיג העזר השם לא יוכל בעצמו לעמוד על זה,

And in truth, if a person does not attain Hashem's help, he will not be able on his own to stand on this,

ולכן אמר הנביא "שובו אלי",

And therefore the prophet said, "Return to Me,"

לתת שלכם, השתדלו בכל יכלתכם שיהיה בפועל מתקן מכל הצדדיו,

To give of yourselves, strive with all your might that the actual deed should be perfected from all sides,

ואשובה עליכם, להלן מה שעלי,

"And I will return to you," to lodge what is upon Me,

היינו תקון הכח והפנימיות,

This is the rectification of the power and the innerness,

כל הבא לטהר מסייעין לו (ע"ז נ"ה).

Whoever comes to purify himself, they help him (Avodah Zarah 55a).

ואמרתם במה נשוב, כי באמת אם לא יאמרו במה נשוב אם לא ישימו לב להסרונם ולא יחוסו על עצמם אז אין שום תחבולה להם אף לתקנם,

And you will say, 'With what shall we return?' For truly, if they will not say, 'With what shall we return?' if they will not pay attention to their deficiency and will not have mercy on themselves, then there is no stratagem for them how to fix them.

כי מתרחקים המה מן הבחירה ואין לו שום נפקא מינה לדעת מה נקרא הפקרות ומה צריך להפקיר,

For they distance themselves from free choice, and it makes no difference to him to know what is called 'hefkerus' (abandonment/ownerlessness) and what needs to be made 'hefker' (abandoned/ownerless).

מה נקרא מעלה ומה נקרא חסרון,

What is called a virtue and what is called a deficiency,

כי אין להם שום שיכות להמעלה ואין להם שום דאגה מהחסרון,

for they have no connection whatsoever to the spiritual elevation, and they have no concern whatsoever about the deficiency,

רק אם אמרתם במה נשוב?

Only if you said, 'With what shall we return?'

אם תרצו לדעת את ה' ותהיו מבקשים את עזר ה',

If you will want to know Hashem, and you will be seeking Hashem's help,

ומצדם הם נכונים לתן מה שלהם,

And from their side, they are ready to give what is theirs,

ורק המה מבקשים את העזר השם,

And only they seek the help of Hashem,

אז אני אומר לכם ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע,

So I say to you, 'And you shall return and see between a tzaddik and a rasha,' (Malachi 3:18)

בין עובד ה' ללא עבדו, העקר להכיר את "הבין" צדיק לרשע.

Between one who serves Hashem and one who does not serve Him, the main thing is to recognize the 'between' of a tzaddik and a rasha.

כל אחד מכיר פעלת הצדיק וטובו, וכלם מכירים את הרשע פי רע ומר לו.

Everyone recognizes the actions of the tzaddik and his goodness, and everyone recognizes the wicked person, for it is bad and bitter for him.

אבל היסוד הוא להכיר את הבינתים של הצדיק והבינתים של הרשע,

But the foundation is to recognize the 'in-between' of the tzaddik and the 'in-between' of the rasha,

כי אם לא יכיר זאת לא יועיל כלום,

For if he will not recognize this, nothing will help.

אם יראה את הצדיק ואם יראה את הרשע להתלמד ממנו,

If he sees the tzaddik, and if he sees the rasha, to learn from him,

להיות רודף אחר האמת ולברח מן השקר,

To be a pursuer after truth and to flee from falsehood,

כי על הצדיק יאמר לכן הוא צדיק מפני שלא היה לו מדותיו המגנות והקשות.

For concerning the tzaddik it will be said, 'Therefore he is a tzaddik, because he did not have his despicable and difficult character traits,'

ועל הרשע יאמר כי גם אם לא יעבד על תקון המדות לא יהיה כמוהו,

And concerning the wicked person, one will say that even if he does not work on rectifying his character traits, he will not be like him,

אָבֵל אִם יִרְאֶה הַבִּינְתִּים שְׁלֵהֶם,

But if he will see their in-between state,

הֵיִינוּ, הָאֲמָצְעִים שֶׁעַל יָדָם הִגִּיעַ הַצַּדִּיק לְצִדְקוֹ וְלֹא שֶׁנּוֹלַד כֵּן אוֹ לֹא טַעַם טַעַם עֲבִירָה,

That is, the means by which the tzaddik reached his righteousness, and not that he was born that way or never tasted the taste of aveirah,

אֲלֹא הַשְׁתַּדֵּל בְּאֲמָצְעִים לַעֲלוֹת,

Rather, strive with means to ascend,

עַל יָדָם וְלָשׁוּב אֶל ה' וְהִרְשָׁע לֹא נִוְלַד כֵּךְ וְלֹא שֶׁטַעַם טַעַם מִצְוָה אֲלֹא הָאֲמָצְעִים הוֹרִידוּ אוֹתוֹ מֵעַט מֵעַט,

through them to return to Hashem. But the wicked person was not born this way, nor did he taste the taste of a mitzvah; rather, the circumstances brought him down little by little,

מִטָּה, מִטָּה, אֲזִי, רַק אֲזִי יוֹכַח מָה לְרַחֵק וּמָה לְקָרֵב,

Lower, lower, then, only then will it be proven what to distance and what to draw near,

וְרַק אֲזִי יִרְגִּישׁ חֲסָכוֹן הַגָּדוֹלָה הַכְּרוּף בְּכָל חוּט הַשְּׁעָרָה,

And only then will he feel the great saving that is bound up in every single strand of hair,

שְׁעַם חוּט הַשְּׁעָרָה יָכוֹל לְהִיּוֹת צַדִּיק,

that with a hair's breadth, one can be a tzaddik,

וְעַם חוּט הַשְּׁעָרָה יָכוֹל לְהִיּוֹת רָשָׁע,

And with a hair's breadth, he can be a rasha,

כִּי אִינוּ דּוֹמֶה שׁוֹנֶה פָּרְקוֹ מֵאָה פְּעָמִים לְמֵאָה פְּעָמִים וְאַחַד (חֲגִיגָה ט').

For one who reviews his chapter one hundred times is not comparable to one who reviews it one hundred and one times (Chagigah 9a).

שְׁנֵיהֶם שָׁנוּ הַמֵּאָה פְּעָמִים, אָבֵל בְּהֶאָחַד הַפְּרִידוֹ.

Both of them reviewed one hundred times, but in one of them, they separated.

וְלִכְאוּרָה אִם שָׁנָה אֶת הַמֵּאָה פְּעָמִים וְלֹא שָׁנָה גַּם הֶאָחַד מִדּוּעַ קוֹרְאִים לוֹ "לֹא עָבְדוּ".

And seemingly, if he changed the hundred times and did not change even the one, why do we call him "did not serve"?

אֲלֹא שֶׁזֶה הוּא טַבַּע הַדָּבָר, כִּינּוֹן שֶׁשִּׁיר אֶת הֶאָחַד מִסֵּתֶמָּא יֵשׁ בּוֹ דְּבַר הַמַּעֲכָבֶהוּ לְקַיָּם גַּם הֶאָחַד,

Rather, this is the nature of the matter: since he left over the one, surely there is in him something that prevents him from fulfilling even the one.

והמפריע הזה אשר פָּעַל עָלָיו בִּלְיָהּ מַעֲלָה,

And this obstruction that worked upon him, that he should not go upward,

הוא בְּעֶצְמוֹ יַפְעֵל עָלָיו לְלַכֵּת מִטָּה מִטָּה,

He himself will cause him to go lower and lower,

ובְּחוּט השְׁעָרָה תְּלוּי כָּל התּוֹרָה,

And on a hair-thin thread hangs the entire Torah,

וְכָל חוּט השְׁעָרָה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ לְהָרוֹס כָּל הַשְּׂמָמָה.

And every single strand of hair has the power to destroy all of its lishmah (for its own sake, pure intention).

ובְּלִיתִי הַשְּׂמָמָה לֹא יִתְכַּן חַיִּי הָרוּחַ,

And without this perfection, a life of the spirit is not possible,

וְעַל זֶה נֶאֱמַר "רָשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּיִים מֵתִים" (בְּרָכוֹת י"ח),

And concerning this it is said, "The wicked, even in their lives, are called dead" (Berachos 18a),

כִּי אָדָם בְּלִי רוּחַ הוּא מֵת מִמֶּשׁ,

For a person without spirit, he is truly dead,

וְזֶה כָּל הַבִּינָתִים שֶׁל הַצַּדִּיק לְהַשְׁגִּיחַ עַל כָּל חוּט השְׁעָרָה וּיְדַקְּדַק בָּהּ שֶׁלֹּא יִנָּיֵחַ שׁוּם מְקוֹם לִיָּצֵר בְּמַעֲשָׁיו,

And this is the entire interim period of the tzaddik: to watch over every hairsbreadth and be meticulous in it, so that he does not leave any room for the yetzer hara in his actions,

אֲפִלּוּ בְּחוּט השְׁעָרָה, וְיַעֲשֶׂה כָּל מַעֲשֶׂה רַק לְשֵׁם שָׁמַיִם,

even like a hair's breadth, and he should do every deed only for the sake of Heaven,

וְהִרְשָׁע לֹא חָס עַל הַנֶּשְׁמָה שְׁלֹו כָּלוּם,

And the wicked person did not spare his neshama at all,

וַיְהִי בְּעֵינָיו כָּל הַדְּקָדוּק בְּדַרְכֵי הַיָּצֵר,

And in his eyes, all the precision in the ways of the yetzer hara,

לְדַבֵּר מִיתָר, וּמִנִּיחַ עֲצָמוֹ בְּיַד הַהֶרְגֵּל וְלֹא יַחוּשׁ לְחוּט השְׁעָרָה וּלְכָלֵּל שֶׁל חַיִּי הָרוּחַ.

to speak superfluously, and he places himself in the hand of habit and does not feel even a hairsbreadth for the general principle of spiritual life.

וְלָכֵן כְּבוֹא אֵלָיו הַנִּסְיוֹן מִתְחִיל לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרוֹת עִם התּוֹרָה,

And therefore, when the nisayon comes to him, he begins to make compromises with the Torah,

ומקל לעצמו עד שנעשה נבל בצורת קיום התורה,

and he is lenient with himself until he becomes a scoundrel in the guise of fulfilling the Torah,

ואף ששניהם מקיימים את התורה ובוחרים בדרךיהם,

And even though both of them fulfill the Torah and choose its ways,

באמת שונה הרבה זה מזה,

Truly, this is very different from that,

כי התורה גלתה שיש בה מקום לטעות ולכן אמרה "ובחרת בחיים",

For the Torah revealed that there is in it a place to err, and therefore it said, "and you shall choose life."

ולא כתיב ובחרת "חיים",

And it is not written, "And you shall choose 'life,'"

אלא "בחיים", כלומר, אתה צריך לבחור החיים "בחיים" ולא תבחר החיים במות,

Rather, "in life," meaning, you need to choose life "in life" and not choose life in death,

כי על פי רב בוחר החיים במות,

For, for the most part, one who chooses life chooses death,

כי מרגיש בחיים טעם מות,

for he feels in life the taste of death,

כמו שאמרו חז"ל על הפסוק:

As Chazal said concerning the pasuk:

כי ישירים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם

For straight are the ways of Hashem; righteous ones will walk in them, but transgressors will stumble in them (Hoshea 14:10).

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משל לשני בני אדם שצלו פסחיהם אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה,

Rabbah bar bar Chanah said in the name of Rabbi Yochanan: A parable to two people who roasted their Pesach offerings. One ate it for the sake of the mitzvah, and one ate it for the sake of gluttonous eating.

זה שאכלו לשם מצוה וצדיקים ילכו בהם,

This, that they ate for the sake of a mitzvah, and the righteous will walk in them,

וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו בהם (נזיר כ"ג).

And this, that they ate for the sake of gluttonous eating, and transgressors will stumble through them" (Nazir 23a).

ואמנם, קשה וכי בשביל שחסר חלק אחד יחשב מפני זה פושע?

And indeed, it is difficult: is it because he lacked one part that he will be considered a transgressor on account of this?

וכמו שמקשה רבי לוי האי רשע קרית לי'

And just as Rabbi Levi asks, 'This one, you call me a rasha?'

נהי דלא קעביד מצוה מן המבחר,

Granted that he is not doing the mitzvah in the most choice way,

פסח מיהא קעביד (שם), ומאי טעמא דרבא בר רב הונא אמר רבי יוחנן?

At least he makes Pesach (there), and what is the reason for Rava bar Rav Huna, said Rabbi Yochanan?

והלא השלים כל המלאכות הראויות לקרבן פסח ולא חסר רק חלק אחד קורא לו רבב"ח אמר רבי יוחנן "ופושעים יכשלו בם"?

And behold, he completed all the labors fitting for the Korban Pesach, and he lacked only one part, which Rabba bar bar Chana calls, Rabbi Yochanan said, "and transgressors will stumble by them"?

אמנם, באמת הקשיא היא בצד השני כל החלקים היה נקל לו להשלים וכשבא אל החלק הזה,

Indeed, truly the difficulty is on the other side: all the other parts it was easy for him to complete, but when he came to this part,

כאן העמיד את ההשלמה, ועצר בעדה ואם לא הספיק לו יכלתו להשלים גם החלק הזה?

Here he established the completion, and he stopped it, and if his ability was not sufficient for him to complete this part as well?

אלא מזה שלא השלים גם החלק הזה הוא ברור למפרע כי גם בעת ההבאה והצליה וגם יגיעתו היה לשם אכילה גסה,

Rather, from the fact that he did not complete even this part, it is a clarification retroactively that even at the time of bringing and roasting, and also his toil, it was for the sake of gluttonous eating,

והתקנה הזאת עסק בו ופעל את כל המלאכות,

And this hope, he engaged in it and performed all the labors,

ונמצא שגם כל היגיעה עד האכילה גם כן נקרא אכילה גסה,

And it turns out that even all the toil leading up to the eating is also called 'crude eating',

כי החסרון מאבד המעלה, וזה נקרא בוחר החיים במות,

For the deficiency causes the loss of the virtue, and this is called choosing life in death,

כי יש לו בחיים טעם של מות והטעם הזה הוא פרשת דרכים:

For he has in life a taste of death, and this taste is a crossroads:

הצדיק מפקיר הטעם הזה, וישאר מעשהו טהור מכל נגיעה עצמית ורק לשמה הוא עובד,

The tzaddik declares this taste ownerless, and his deed remains pure from any self-interest, and only for its own sake does he serve,

וְהִרְשָׁע אֲשֶׁר כָּל הַסִּבָּה לְעִבּוּדָתוֹ הוּא רַק הַטַּעַם הַזֶּה נִהְפָּכֶת לוֹ הַתּוֹרָה לְסֵם הַמָּוֶת.

And for the wicked person, for whom the entire reason for his avodah is only this reason, the Torah becomes for him a poison of death.

וְכֵן בְּכָל הַתּוֹרָה כָּלָהּ, הַצַּדִּיק מְשַׁגֵּיחַ עַל כָּל חוּט שְׁעָרָה שֶׁלֹּא תֹאכַל הַחוּט הַשְּׁעָרָה כָּל עִבּוּדָתוֹ,

And so too with the entire Torah, the tzaddik watches over every single hair-thin thread, that the hair-thin thread should not consume all his avodah,

וְהִרְשָׁע לֹא יַחְוִשׁ לָהּ, וְכָל עִבּוּדָתוֹ הוּא רַק לְשֵׁם הַחוּט הַשְּׁעָרָה הַזֶּה,

But the wicked person will not be concerned with it, and all his avodah is only for the sake of this hair-thin thread,

לְכֵן שׂוֹרְפֶת לוֹ בְּקוּדָה כִּי עוֹד מִתְרַחֵב הַחִסְרוֹן עַל יָדָהּ.

Therefore, her burning desire consumes him, for the lack still expands through her.

#### WHAT TO TAKE FROM IT

Let's strive to be 'lahut' (eager) to fix our shortcomings and do everything 'lishma,' even if our intentions aren't yet perfectly pure. We must be willing to 'hefker' (abandon) anything that distracts us from our avodas Hashem, knowing that this very act is a great merit and will bring us closer to Hashem. Remember, even a tiny effort, like that 'one extra time' in learning, can be the difference between life and spiritual death, so let's be meticulous in our actions and intentions.